IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOJOJE RINKIMŲ KOMISIJOJE

2018 m. kovo 14 d. Nr. 4-128(1.12)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau –VRK), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka bei atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2014 m. balandžio 3 d. įsakymu Nr. 2-100 patvirtintas Valstybės ir savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos), atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės ir veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą VRK.

VRK veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymas vertintinas pagal šiuos kriterijus:

1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;

2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;

3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;

4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;

5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;

6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;

7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Vertinant korupcijos pasireiškimo tikimybę buvo naudojamasi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintu Valstybės ir savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų klausimynu.

Nustatant ir vertinant korupcijos pasireiškimo tikimybę VRK veiklos srityse, buvo atlikta VRK veiklos sričių analizė bei peržiūrėti teisės aktai, reglamentuojantys institucijos veiklą.

VRK veiklos srityse korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas atliktas trečiąjį kartą. Analizuotas 2017 m. sausio 1 d. – 2017 m. gruodžio 31 d. laikotarpis.

Nustatant VRK veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, buvo konstatuota, kad atitinkamos VRK veiklos sritys atitinka toliau nurodomus kriterijus.

Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

VRK yra Lietuvos Respublikos Konstitucijoje numatyta nuolatinė aukščiausioji rinkimų ir referendumų organizavimo bei vykdymo valstybės institucija, kuriai Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatyme, be kita ko, pavedama:

- įstatymų nustatyta tvarka sudaryti apygardų, miestų, rajonų rinkimų ir referendumo komisijas;
- kontroliuoti apygardų, miestų, rajonų, apylinkių rinkimų ir referendumo komisijų veiklą;
- nagrinėti skundus ir priimti sprendimus dėl apygardų, miestų, rajonų rinkimų, referendumo komisijų sprendimų, o prireikus – ir dėl apylinkių rinkimų, referendumo komisijų sprendimų, panaikinti įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimų neatitinkančius sprendimus;
- rinkimų ir Referendumo įstatymų nustatyta tvarka organizuoti rinkėjų sąrašų sudarymą, nuolatinį jų tikslinimą ir tvarkymą, taip pat papildomą rinkėjų sąrašų patikslinimą iki balsavimo rinkimuose ar referendume pradžios, kad iš rinkėjų sąrašų būtų išbraukti mirę, įstatymų nustatyta tvarka netekę Lietuvos Respublikos pilietybės ar teismo pripažinti neveiksniais rinkėjai;

- prižiūrėti, kaip vykdomi rinkimų ir Referendumo įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys Europos Sąjungos piliečių iniciatyvas;
- atlikti institucijos, tikrinančios ir tvirtinančios asmenų, Lietuvos Respublikoje turinčių teisę balsuoti rinkimuose į Europos Parlamentą ir įgyvendinančių Europos Sąjungos piliečių iniciatyvą, pritarimo pareiškimus, funkciją;
- nustatyti ir skelbti rinkimų bei referendumo galutinius rezultatus;
- pripažinti rinkimus, referendumo rezultatus negaliojančiais, jei jų metu buvo suklastoti rinkimų arba referendumo dokumentai ar padaryti kiti neteisėti veiksmai, turėję esminės įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams;
- įstatymų nustatyta tvarka ir formomis kontroliuoti politinių partijų ir politinių organizacijų, politinių kampanijų finansavimą;
- įstatymų nustatyta tvarka spręsti visus ginčus dėl rinkimų ir referendumo agitacijos;
- prižiūrėti, kaip vykdomi rinkimų ir Referendumo įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys Europos Sąjungos piliečių iniciatyvas;
- priimti ir skelbti sprendimus dėl Seimo nario įgaliojimų pripažinimo nutrūkusiais;
- pripažinti naujų Seimo narių, išrinktų daugiamandatėje rinkimų apygardoje, įgaliojimus;
- priimti ir skelbti sprendimus dėl tarybos nario įgaliojimų pripažinimo nutrūkusiais;
- pripažinti naujų tarybos narių, išrinktų daugiamandatėje rinkimų apygardoje, įgaliojimus;
- priimti ir skelbti sprendimus dėl išrinkto tarybos nario mandato netekimo;
- suskirstyti Lietuvos Respublikos teritoriją į vienmandates rinkimų apygardas;
- nustatyti savivaldybių tarybų narių skaičių;
- registruoti Lietuvos Respublikos piliečių iniciatyvinę grupę referendumui surengti, dėl siūlymo Seimui priimti, pakeisti ar papildyti Lietuvos Respublikos Konstituciją ar kitą įstatymą;
- tvarkyti rinkimams bei referendumams skirtas valstybės lėšas, vadovauti apygardų, miestų, rajonų rinkimų ir referendumo komisijų finansinei veiklai.

Tais atvejais, kai pareiškiniai dokumentai teikiami VRK, ji sprendžia dėl jų atitikties įstatymų reikalavimams (amžiaus cenzas, gyvenamosios vietos cenzas, pilietybės cenzas, teistumo patikrinimo ir pan.). Taip pat VRK tikrina rinkėjų parašų rinkimo lapus. VRK vertina ir savivaldybių tarybų narių einamų pareigų suderinamumą su savivaldybės tarybos nario mandatu. Nagrinėdama skundus VRK perskaičiuoja rinkėjų balsus arba paveda juos perskaičiuoti apygardų komisijoms.

VRK įgaliojimai politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės srityje reglamentuojami atskiruose įstatymuose – Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatyme ir Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme. VRK įgaliojimai politinės reklamos sklaidos kontrolės srityje reglamentuojami rinkimų ir Referendumo įstatymuose bei Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatyme. Kai kuriais reikšmingais klausimais jau yra suformuota teismų ir Konstitucinio Teismo praktika, kurios VRK nuosekliai laikosi.

Nepaisant to, kad visi pirmiau nurodyti atvejai yra detaliai reglamentuoti įstatymais ir pačios VRK priimtais teisės aktais, VRK nariai turi analizuoti ir faktines situacijas, todėl subjektyvaus vertinimo, pagrįsto kiekvieno iš jų vertybinėmis nuostatomis, išvengti negalima. Antra vertus, VRK sprendimai yra priimami kolegialiai, dalis VRK narių yra deleguoti konkuruojančių politinių partijų, kurių nei viena ar jų grupė neturi komisijoje monopolinės daugumos, komisijos sprendimus galima skųsti teismui. Komisijos posėdžiai yra vieši, jie transliuojami viešai VRK internetiniame puslapyje ir jų įrašai prieinami visiems norintiems. Be to, Seimas, kaip subjektas, sudarantis VRK, yra kompetentingas jos atžvilgiu vykdyti parlamentinę kontrolę. Pati komisija yra savarankiška ir nepriklausoma institucija, kurios sprendimus gali pakeisti ji pati arba teismas.

Paminėtina ir tai, kad vertinamuoju laikotarpiu, įvyko tik nauji nevisuotiniai rinkimai: 2017 m. balandžio 23 d. nauji Jonavos ir Šakių savivaldybių tarybų narių – merų ir Anykščių apygardos nauji Seimo nario rinkimai; 2017 m. rugsėjo 10 d. nauji Marijampolė savivaldybės tarybos nario – mero rinkimai. Kadangi rengti tik 1 Seimo nario ir 3 savivaldybių tarybų metrų rinkimai. Politinės kampanijos laikotarpiu buvo tiriami 5 galimi rinkėjų papirkimo atvejai – 1 iš jų buvo pripažinti Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies pažeidimu[1]. Taip pat nebuvo tokių situacijų, kurias pagal Vyriausios rinkimų komisijos įstatymo 5 straipsnio 3 dalį buvo pripažinti kaip bandymai paveikti VRK, jos pirmininką ar narį, nors VRK sprendžiant kokį nors politiškai reikšmingą klausimą didesnis ar mažesnis spaudimas iš politikų, žiniasklaidos ir (ar) visuomenės kartais būna jaučiamas, tačiau tai yra gana natūralu ir neišvengiama.

Pažymėtina ir tai, kad VRK pirmininkas ir VRK nariai turi teisę surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus pagal atitinkamus Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso straipsnius. Įsigaliojus Administracinių nusižengimų kodeksui už kai kuriuos nusižengimus protokolą (nurodymą) įgijo teisę surašyti ir VRK sekretoriato darbuotojai, įgalioti VRK pirmininko. VRK sekretoriato darbuotojas, įgaliotas pirmininko, 2017 metais surašė 1, 2018 m. pradžioje – 2 protokolus (nurodymus) už veikas, padarytas per 2017 metais vykusius rinkimus. 2017 metais surašytas 1, 2018 m. pradžioje – 2 protokolai (nurodymai) už veikas, padarytas per 2017 metais vykusius rinkimus.

Šis teisės akto pakeitimas, tikimasi, kad užkardys iki šiol egzistavusią problemą, kuomet nusižengimų protokolo surašymo teisė priklausė išimtinai VRK narių diskrecijai. Iki Administracinių nusižengimų kodekso įsigaliojimo pasitaikydavo atvejų, kuomet VRK kolegialiai konstatuodavo teisės akto pažeidimą, tačiau administracinio teisės pažeidimo protokolas dėl šio pažeidimo nebūna surašomas ir taip teisės pažeidimą padaręs asmuo išvengia realios teisinės atsakomybės, nes nėra galimybės įpareigoti konkretų VRK narį (įskaitant VRK pirmininką) surašyti administracinį teisės pažeidimo protokolą, o VRK narių (įskaitant VRK pirmininką), sutinkančių už administracinio teisės pažeidimo protokolo surašymą prisiimti atsakomybę, neatsiranda.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad politinių partijų deleguoti VRK nariai vykdo tų politinių partijų atstovų prie VRK funkcijas bei atlieka tarpininkų tarp VRK ir juos delegavusių politinių partijų vaidmenį. Tai dažniausiai padeda partijoms geriau suprasti įstatymo reikalavimus, daro VRK veiklą skaidresne, bet tuo pačiu sudaro ir riziką, kad komisijos nario interesai kaip partijos atstovo ir kaip VRK nario interesai gali konfliktuoti. Skiriamus į VRK asmenis, netiesiogiai ir dalinai priverčia visuomenei atskleisti savo politinius ryšius. Kadangi viešas žinojimas, koks subjektas (politinė partija, politikas) paskyrė konkretų asmenį į rinkimų komisiją, kitiems komisijos nariams ir visuomenei padeda efektyviau kontroliuoti šio asmens darbą rinkimų komisijoje ir laiku užkirsti kelią gresiantiems interesų konfliktams.

Pastebima rizika, kad VRK nariai, paskirti ne nuo politinių partijų, gali patekti į privačių ir viešų interesų konfliktą. Dalis VRK narių taip pat dirba privačiose įmonėse, kurios gali siūlyti paslaugas VRK per viešųjų pirkimų procedūras. Vertinamuoju laikotarpiu tokios paslaugos įsigytos nebuvo, tačiau Vyriausiosios tarybinės etikos komisija pradėjo tyrimą dėl vieno VRK nario galimo viešųjų privačių interesų konflikto. Dalis VRK narių teikia (teikė) konsultavo (teisines, politologijos ir t.t.) paslaugas.

Vertinamuoju laikotarpiu pasikeitė VRK sudėtis. Ji buvo pirmąjį kartą sudaryta pagal naują Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatyme numatytą tvarką, pagal kurią:

1) komisijos pirmininko;

---

[1] Žr. 2017 m. balandžio 28 d. Nr. Sp-94 „Dėl Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio kandidato į Jonavos rajono savivaldybės tarybos narius – merus Remigijaus Osausko rinkėjams dalintų lipdukų „Velykiniai lipdukai šeimos šventei“ pripažinimo Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies nuostatų pažeidimu“.
Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1d3e80912f3f11e79f4996496b137f39>.

2) teisingumo ministro pasiūlytų dviejų aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą turinčių asmenų, kuriuos Seimas skiria slaptu balsavimu;

3) Lietuvos teisininkų draugijos pasiūlytų dviejų aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą turinčių asmenų, kuriuos Seimas skiria slaptu balsavimu;

4) Respublikos Prezidento pasiūlytų dviejų aukštąjį išsilavinimą turinčių asmenų, kuriuos Seimas skiria slaptu balsavimu;

5) partijų, gavusių Seimo narių mandatų daugiamandatėje rinkimų apygardoje, pasiūlytų asmenų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir darbo rinkimų komisijose patirties.

Partijos (koalicijos), gavusios Seimo narių mandatų daugiamandatėje rinkimų apygardoje, nuo vieno šio daugiamandatėje rinkimų apygardoje iškeltų kandidatų sąrašo (jungtinio sąrašo) turi teisę iki VRK sudarymo pasiūlyti į ją po vieną atstovą. Visais atvejais asmenų, paskirtų į VRK iš teisingumo ministro, Respublikos Prezidento ir Lietuvos teisininkų draugijos pasiūlytų kandidatūrų, turi būti ne mažiau kaip politinių partijų (koalicijų) pasiūlytų VRK narių. Jeigu šių asmenų yra mažiau, komisija padidinama po lygiai iš teisingumo ministro, Lietuvos teisininkų draugijos pasiūlytų kandidatūrų. VRK pirmininkas, taip pat teisingumo ministro, Respublikos Prezidento ir Lietuvos teisininkų draugijos siūlymu paskirti jos nariai, jeigu jie yra partijų nariai, darbo VRK laikotarpiu turi sustabdyti savo narystę partijose ir negali dalyvauti jų veikloje.

Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad VRK sprendimai priimami atviru balsavimu posėdyje dalyvaujančių komisijos narių balsų dauguma. Kai balsai pasidalija po lygiai, lemia komisijos pirmininko balsas. VRK narys, kurį į šią komisiją pasiūlė politinė partija (koalicija), nedalyvauja VRK rengiant, svarstant ir priimant sprendimus dėl šios politinės partijos (koalicijos) rinkimuose keliamo kandidato registravimo, atsisakymo kandidatą registruoti, kandidato registravimo panaikinimo, šios politinės partijos (koalicijos) jungtinio kandidatų sąrašo paskelbimo atšaukimo, dėl šiurkštaus įstatymų pažeidimo, galinčio turėti įtakos valstybės biudžeto asignavimų skyrimui politinei partijai. Įstatymas šį sąrašą numato baigtiniu, tačiau atsižvelgiant į realijas, svarstytina, ar nusišalinimo pagrindų sąrašas yra išsamus ir pakankamas. Jokių incidentų šiose srityse vertinamuoju laikotarpiu korupcijos pasireiškimo aspektu VRK nėra buvę.

Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

VRK darbą reglamentuoja VRK 2012 m. vasario 28 d. sprendimu Nr.Sp-1 patvirtintas VRK darbo reglamentas. Kadangi jame reikėtų tiksliau sureglamentuoti darbo grupių sudarymo, skundų nagrinėjimo terminus ir tvarką, rengiamas naujas VRK darbo reglamentas. VRK taip pat skelbia tik nedidelę dalį jos svarstomų ir priimamų teisės aktų projektų. Galbūt derėtų išplėsti skelbiamų projektų dalį ir sureglamentuoti aiškias jų atrankos procedūras.

Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 18 straipsnyje numatyta, kad VRK turi sekretoriatą. Sekretoriato darbuotojai yra valstybės tarnautojai, jiems taikomas Valstybės tarnybos įstatymas. Sekretoriato struktūrą, etatus ir veiklos nuostatus tvirtina Vyriausioji rinkimų komisija. Turint omenyje, kad VRK sekretoriatas vykdo ne tik technines funkcijas, svarstytina, ar nereikėtų detaliau sureglamentuoti jo veiklos principų ir darbuotojų neutralumo užtikrinimo.

VRK nėra sureglamentuota tvarka kandidatų pareiškiniuose dokumentuose nurodytų duomenų, kurių patikrinimą numato Lietuvos Respublikos rinkimus reglamentuojantys įstatymai, atitikimo numatytiems įstatymų reikalavimams tikrinimo tvarka; atliekami tikrinimo veikslai nėra protokoluojami ar kitaip fiksuojami. Svarstytina, ar nebūtų prasminga šią sritį sureglamentuoti.

Daugumai VRK priimamų sprendimų nereikia kitos valstybės, savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

VRK yra institucija, atsakinga už rinkimams bei referendumams skirtų valstybės lėšų tvarkymą. Pažymėtina, kad atskiri VRK nariai ar VRK sekretoriato darbuotojai neturi įgaliojimų savarankiškai priimti sprendimų, susijusių su paslaugų teikimu, VRK turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, viešaisiais pirkimais ar pan. Visus tokio pobūdžio sprendimus tvirtina VRK

pirmininkas, o jo nesant – jo įgaliotas VRK pirmininko pavaduotojas. VRK valstybės biudžeto lėšų naudojimo kontrolę atlieka Finansų ministerija bei Valstybės kontrolė.

VRK vykdomus pirkimus atlieka Viešųjų pirkimų komisija ir paskirti pirkimų organizatoriai. Vertinamuoju laikotarpiu teisės aktai, reglamentuojantys komisijos sudarymą, keitėsi dėl VRK sudėties pokyčių, vykusių vertinamojo laikotarpio viduryje. Viešųjų pirkimų komisijos sudarymo klausimus 2017 m. reglamentavo šie VRK teisė aktai:

1) 2017 m. sausio 11 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-2 „Dėl nuolatinės viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“ buvo sudaryta nuolatinę viešųjų pirkimų komisiją visiems prekių, paslaugų ir darbų viešiesiems pirkimams organizuoti ir jiems atlikti.
2) 2017 m. liepos 12 d. Nr. Į1-19 VRK pirmininko įsakymu „Dėl nuolatinės viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“ buvo sudaryta nuolatinė viešųjų pirkimų komisija visiems prekių, paslaugų ir darbų viešiesiems pirkimams organizuoti ir jiems atlikti. Įsakymu buvo pripažintas netekusiu galios 2017 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. Į1-2 „Dėl nuolatinės viešųjų pirkimų komisijos sudarymo“.

Viešųjų pirkimų komisija darbą organizuoja jos darbo reglamento nustatyta tvarka. 2017 m. kovo 23 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-9 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“ buvo patvirtintas VRK viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas ir pripažintas netekusio galios 2014 m. rugsėjo 19 d. VRK pirmininko įsakymo Nr. Į1-22 patvirtintas Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas.

VRK pirkimų organizatorių paskyrimas buvo sureglamentuotas šiais VRK teisės aktais:

1) 2017 m. balandžio 10 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-12 „Dėl atsakingų asmenų skyrimo“ paskirti pirkimų organizatoriai.
2) 2017 m. lapkričio 17 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-23 „Dėl atsakingų asmenų skyrimo“ buvo paskirti pirkimų organizatoriai ir pripažintas netekusiu galios VRK pirmininko 2017 m. balandžio 10 d. įsakymas Nr. Į1-12 „Dėl atsakingų asmenų skyrimo“.
3) 2017 m. gruodžio 29 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-27 „Dėl 2017 m. lapkričio 17 d. įsakymo Nr. Į1-23 „Dėl atsakingų asmenų skyrimo“ pakeitimo“ šio įsakymo pakeitimas.

Viešųjų pirkimų komisijos nariai ir ekspertai jose darbą pradėjo tik po to, kai pasirašė nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus. Taip pat jie visi pateikė privačių interesų deklaracijas Vyriausioji tarybinės etikos komisijai.

Viešųjų pirkimų vykdymo procedūras reguliuoja ne tik Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų saugumo ir gynybos srityje, įstatymas, Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus priimti teisės aktai, bet ir VRK pirmininko įsakymai. Kadangi 2017 m. keitėsi Viešųjų pirkimų įstatymas, VRK pirmininko įsakymais buvo pakeisti ir viešųjų pirkimų procedūras reglamentuojantys tvarkų aprašai:

1) 2017 m. sausio 16 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-3 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklių patvirtinimo“ buvo patvirtintos Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos mažos vertės viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, taisyklės.
2) 2017 m. kovo 23 VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-8 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ buvo patvirtintos VRK supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės.
3) 2017 m. balandžio 4 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-10 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo Lietuvos Respublikos vyriausioje rinkimų komisijoje procedūrų vadovo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Viešųjų pirkimų organizavimo VRK procedūrų vadovas“.
4) 2017 m. liepos 5 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-17 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių panaikinimo ir mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo pripažintas netekusiu galios VRK

pirmininko 2017 m. kovo 23 d. įsakymas Nr. Į1-8 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ ir pavesta vykdant mažos vertės pirkimus vadovautis Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

5) 2017 m. rugsėjo 12 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-22 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo Lietuvos Respublikos vyriausiojoje rinkimų komisijoje procedūrų vadovo patvirtinimo“ buvo patvirtintas naujas Viešųjų pirkimų organizavimo VRK procedūrų vadovas ir pripažintas netekusiu galios VRK pirmininko 2017 m. balandžio 4 d. įsakymas Nr. Į1-10 „Dėl viešųjų pirkimų organizavimo Lietuvos Respublikos vyriausiojoje rinkimų komisijoje procedūrų vadovo patvirtinimo“.

VRK vykdo ir atvirus, ir mažos vertės pirkimus. Didžioji dauguma viešųjų pirkimų yra atliekami naudojantis CVP IS priemonėmis, t. y. elektroniniu būdu.

Atliekami VRK viešieji pirkimai yra planuojami. 2017 m. vasario 15 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. ID-2 „Dėl 2017 biudžetiniais metais numatomų pirkti Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos reikmėms reikalingų prekių, paslaugų ir darbų plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas 2017 biudžetiniais metais numatomų pirkti VRK reikmėms reikalingų prekių, paslaugų ir darbų planas. Metų eigoje jis buvo ne kartą keistas:

1) 2017 m. balandžio 1 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. ID-4 „2017 metais numatomų atlikti viešųjų pirkimų plano keitimas“;

2) 2017 m. lapkričio 6 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. ID-6 „2017 biudžetiniais metais numatomų pirkti Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos reikmėms reikalingų prekių, paslaugų ir darbų plano keitimo patvirtinimo“;

3) 2017 m. lapkričio 28 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. ID-9 „2017 metais numatomų atlikti viešųjų pirkimų plano keitimas“.

Vertinamuoju laikotarpiu dėl viešųjų pirkimų jokių ginčų kilo (tame tarpe ir teisminių). VRK interneto svetainėje yra skelbiama informacija apie VRK vykdomus viešuosius pirkimus, tačiau nėra paskelbiami aktualūs galiojantys viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai.

Jokių incidentų šioje srityje vertinamuoju laikotarpiu korupcijos pasireiškimo aspektu VRK nėra buvę.

Atlikus išsamią analizę, VRK nustatytos keturios sritys – kontrolės ar priežiūros vykdymo kaip vienos iš vykdomų funkcijų; veiklos, susijusios su papildomų teisių suteikimu ar apribojimu; atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti; ir sprendimų, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, priėmimo – kuriose dėl subjektyvių arba objektyvių priežasčių egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Galima teigti, kad dėl nustatyto teisinio reguliavimo ypatumų ji visada egzistavo ir egzistuos. Atsižvelgiant į tai, korupcijos pasireiškimo tikimybė pirmiau nurodytose srityse ir kitose VRK veiklos srityse yra nuolat stebima, prioritetą teikiant prevencinių priemonių taikymui, ir dėl to sėkmingai valdoma. O antruoju atveju korupcijos pasireiškimo rizika visada egzistavo, bet VRK ji yra sėkmingai valdoma. Kitose VRK veiklos srityse korupcijos pasireiškimo tikimybė nenustatyta.

Siekiant sumažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę VRK, siūlytina maksimaliai įgyvendinti 2017 m. gegužės 15 d. VRK pirmininko įsakymu Nr. Į1-14 „Dėl rinkimų duomenų atvėrimo visuomenei koncepcijos patvirtinimo“ patvirtintą Rinkimų duomenų atvėrimo visuomenei koncepciją ir Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2015–2019 metų Tarpinstitucinio veiklos plane numatytas visas priemones. Taip pat:

1. Viešinti VRK nustatytus korupcijos ir kitokio panašaus netinkamo elgesio atvejus;

2. VRK interneto svetainėje pateikti išsamią informaciją apie VRK vykdomus viešuosius pirkimus, šį klausimą reglamentuojančius teisės aktus ir pan.

Komisijos narė Aistė Žilinskienė